

Yabancı Dil Olarak Türkçe Derslerinde Dil Bilgisi Öğretiminde Hareketli Resim (GIF) Kullanımı ve Öğrenmeye Etkisi

Sinem Çeken^a

Fatih Zahmacioğlu^b

^a Öğr. Gör., Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sakarya, Türkiye, sinemceken@gmail.com

 : 0000-0002-3619-7402

^b Öğr. Gör., Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sakarya, Türkiye, zahmacioglu@subu.edu.tr

 : 0000-0002-8896-7261

Öz: Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisini hareketli resimler aracılığıyla öğretmenin akademik başarıya etkisini ölçmektir. Günümüzde sosyal hayatın getirdiği yeni öğrenme yolları, insanın odak alanlarının farklılaşması teknolojik faaliyetlere göre değişiklik göstermeye başlamıştır. Bu anlamda kurumlar veya üniversiteler bünyesinde uygulanan farklı ders yöntemleri, VR gözlükler, dil öğretiminde kullanılabilir web siteleri bu ihtiyaçları karşılamaya yöneliktir. Dil bilgisi öğretiminde ise bu tür teknolojilerin kullanılmasının sıklığı çok azdır. Dil öğretimi bazı kitaplarda tablolar ve kurallar, bazı kitaplarda da sezdirme yoluyla verilmiştir. Dil bilgisi öğretiminde her ne kadar sezdirme öncelik olsa da, dil bilgisi kurallarının net şekilde verilmesi ve bununla beraber dil bilgisinin hangi durumlarda kullanıldığının örneklerle gösterilmesi gerekir. Bunun için dil bilgisi kitaplarında birçok örnek bulunmaktadır. Fakat sadece yazı yoluyla verilen örnekler öğrencide bir karşılık bulamamaktadır. Bu sebeple verilecek örneklere görseller, hareketli resimler yoluyla netlik kazandırılması gerekir. Bu çalışma dil bilgisi öğretiminde GIF kullanımının öğrencinin akademik başarısına katkısı ve sosyal hayatın getirdiği ihtiyaçlarını karşılaması üzerine bir araştırmayı kapsamaktadır ve çalışmada Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Dil Eğitim-Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezinde yer alan B1 seviyesindeki 40 öğrencinin, gereklilik kipi dil bilgisi konusunu GIF kullanarak yapılan anlatım ile geleneksel anlatım yöntemi arasındaki farkı incelemiştir. Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Deney grubu öğrencilerine; kurum öğretmenince tasarlanan hareketli resimler aracılığıyla, kontrol grubu öğrencilerine ise geleneksel yöntemle dil bilgisi öğretimi yapılmıştır. Daha sonra her iki anlatım yöntemiyle öğrenim gören öğrenci gruplarına performans testi uygulanmıştır. Bu testte hareketli resimlerin dil bilgisi öğretiminde etkili bir araç olduğu ortaya çıkmıştır. Deney grubundaki öğrencilerin, GIF kullanılarak yapılan dil bilgisi anlatımı sonrasında kontrol grubundaki öğrencilere kıyasla daha başarılı oldukları ve konuyu daha iyi anladıkları görülmüştür. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi öğretimini

daha etkili ve verimli hale getirmek için Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde GIF kullanımının artması gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Gif, hareketli resim, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi.

The Use of Moving Images (GIF) in Grammar Teaching in Turkish as a Foreign Language Courses and Its Effect on Learning

Abstract: The purpose of this study is to measure the effect of teaching grammar through moving pictures on academic success in teaching Turkish as a foreign language. Today, new learning methods brought by social life and the differentiation of people's focus areas have started to change according to technological activities. In this sense, different lesson methods applied within institutions or universities, VR glasses, websites that can be used in language teaching are aimed at meeting these needs. However, the frequency of using such technologies in grammar teaching is very low. Language teaching is given in some books with tables and rules, and in some books with intuition. Although intuition is the priority in grammar teaching, grammar rules should be given clearly and in which situations grammar is used should be shown with examples. For this, there are many examples in grammar books. However, examples given only through writing do not find a response in the student. For this reason, the examples to be given should be clarified through visuals and moving pictures. This study covers research on the contribution of GIF usage in grammar teaching to the academic success of the student and meeting the needs of social life. In the study, the difference between the narration of the subject of imperative mood grammar using GIF and the traditional narration method was examined by 40 students at B1 level in Sakarya University of Applied Sciences Language Education-Teaching Application and Research Center. In this study, a pre-test-post-test control group experimental design was used, which is one of the quantitative research methods. The experimental group students were taught grammar using animated pictures designed by the institution teacher, while the control group students were taught grammar using the traditional method. Then, a performance test was applied to the student groups who were taught with both narration methods. In this test, it was revealed that animated pictures were an effective tool in teaching grammar. It was observed that the students in the experimental group were more successful and understood the subject better than the students in the control group after the grammar narration using GIF. In order to make grammar teaching more effective and efficient in teaching Turkish as a foreign language, the use of GIF in teaching Turkish as a foreign language should be increased.

Keywords: Animated picture, grammar in teaching Turkish as a foreign language, gif.

1. GİRİŞ

1.1. Yabancı Dil Öğretiminde Dil Bilgisi

Dil öğretimi ve öğrenimi, geçmişten günümüze kadar sürekli artan bir öneme sahiptir. Küreselleşme, sosyalleşme ve iletişim ağlarının güçlenmesi, farklı kültürler ve topluluklar arasındaki etkileşimi artırmıştır. Bu bağlamda, bir dilin yabancı dil olarak öğretilmesi ve öğrenilmesi ihtiyacı giderek artmış, bu da dil öğretimine olan talebi artırmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi de bu genel eğilime paralel olarak önem kazanmıştır.

Yabancı dil öğretiminde dil bilgisi, düşünce ve dil arasındaki sıkı bağın anlaşılmasını sağlayan önemli bir bileşendir. Dil bilgisi kuralları, sadece dilin mekanik yapısını değil, aynı zamanda düşüncelerin düzenlenmesi ve etkili bir şekilde ifade edilmesini de kolaylaştırır (Küçük, 2013). Geçmişten günümüze farklı dil öğretim yaklaşımları kullanılmıştır; geleneksel yaklaşımlar dilin yapısına odaklanarak çeviri ve ezber gibi yöntemleri öne çıkarırken, modern yaklaşımlar iletişim ve etkileşim üzerine yoğunlaşarak dili pratik kullanma becerisini geliştirmeyi amaçlamıştır (Güçlü, Arslan ve Üstünyer, 2017; Güneş, 2013). Tüm bu yaklaşımlar dil bilgisini öğretirken öğrenenlerin düşünsel süreçlerini güçlendirmeyi hedeflemiş ve dili en etkili şekilde öğretmeye çalışmıştır (Aykaç, 2015).

Dil öğretiminde temel becerilerin edinimi esastır. Bu becerilerin ediniminde ise dil bilgisi öğretimi baş roledir. Dil bilgisi, bir dilin yapısal özelliklerini anlama ve kullanmada kilit bir role sahiptir. Dil bilgisi kurallarının öğrenilmesi, öğrencilere dilin doğru ve etkili bir şekilde kullanılmasında rehberlik eder. Ayrıca, dil bilgisi diğer dil becerileriyle bütünleşerek öğrenilebilir. Örneğin, dinleme becerisi, doğru dil bilgisi kullanımını anlamayı gerektirir. Konuşma becerisi, dil bilgisi kurallarını kullanarak düşünceleri ifade etmeyi içerir. Okuma becerisi, dil bilgisini anlama ve uygulama yeteneğini içerirken, yazma becerisi dil bilgisini kullanarak düşünceleri yazılı olarak iletmeyi içerir.

Dil öğretiminde dil bilgisi, öğrencilere dilin yapısal özelliklerini öğrenme, anlama ve uygulama fırsatı sağlar. Bu da öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine ve etkili iletişim kurmalarına yardımcı olur. Dil bilgisi, dil öğretiminde bütünsel bir yaklaşımın önemli bir parçasıdır, çünkü dilin tüm yönlerini kapsar ve dilin kullanımını anlamada temel bir rol oynar.

Dil bilgisi öğretimi, dilin yapısal unsurlarını anlamak ve doğru bir şekilde kullanmak için temel bir öneme sahiptir. Memiş ve Erdem'in (2013), belirttiği gibi "Dil bilgisi ders dışında yapılacak ek öğretimle değil, konularla ilişkili bir biçimde eşzamanlı olarak öğretilir." Bu yaklaşım, dil bilgisini izole bir konu olarak değil, dilin kullanım bağlamında öğrenmeyi ve anlamayı teşvik eder.

Memiş ve Erdem'in (2013) de vurguladığı gibi, dil bilgisi kuralları, öğrencilerin günlük yaşam durumları ve iletişim ihtiyaçlarıyla bağlantılı olarak öğretilmelidir. Bu, öğrencilerin dil bilgisini soyut bir kural seti olarak değil, gerçek yaşam durumlarında nasıl kullanacaklarını anlamak üzerine odaklanmış bir öğrenme

deneyimiyle ilişkilendirir. Dil bilgisi kurallarını anlamak, öğrencilere dilin yapısını kavramada yardımcı olurken, bu kuralları uygulamak da dilin etkili bir şekilde kullanılmasını sağlar.

Bu bağlamda, dil bilgisi öğretimi sadece dil bilgisini öğretmekle kalmaz, aynı zamanda öğrencilere bu dil bilgisini nasıl işlevsel bir şekilde kullanacaklarını öğretir. İletişim becerilerini geliştirmek, yazma yeteneklerini güçlendirmek ve doğru bir şekilde konuşmak, dil bilgisi öğretiminin temel hedeflerindedir. Dil bilgisi öğretimi, dilin yapısal unsurlarını kavramayı, öğrencilerin dil bilgisi becerilerini geliştirmeyi ve iletişimde etkili olmayı amaçlayan bütünsel bir yaklaşımla gerçekleştirilmelidir. Bu sayede öğrenciler, dil bilgisini anlamak ve kullanmak konusunda güçlü bir temel oluşturarak dil becerilerini geliştirebilirler.

1.2. Görsel Materyallerin Eğitimdeki Yeri

Materyaller sınıf ortamını canlandırması, öğretimde geçen zamanı kısaltması, bilgiyi pekiştirmesi ve bilgiyi kalıcı hale getirmesi gibi özellikleriyle öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır (Karamustafaoğlu, 2006; Şahin, 2016). Materyaller, zor bir süreç olan eğitimi daha etkin ve daha zengin hale getirir. Klasik yöntemlerde materyal geliştirmek ve sınıf içerisinde kullanıma sokmak için bazı metotlar ve gereksinimler bulunmaktadır. Örneğin sınıf ortamında kullanılması planlanan materyallerin dersin hedef ve davranışlarına uygun, alıştırma ve uygulama imkânı veren, gerçek hayatı yansıtan, konuları somutlaştıran ve öğrencinin gelişim özelliklerine uygun tasarlanmış olması gerekmektedir (Karamustafaoğlu, 2006). Bunların yanı sıra teknolojinin ve görsel işitsel ihtiyaçlarında eğitime dâhil olmasıyla bilgisayar destekli materyal geliştirme de eğitimde yerini almıştır.

Günümüzdeki hızlı teknolojik değişimler, eğitim kurumlarının ders içi etkinlik ve materyal kullanımında dijital dönüşüme ihtiyaç duymasını gerektirir. Öğrencilerin sürekli görsel ve işitsel uyarıcılara maruz kaldığı bir ortamda, geleneksel tahta ve kitapların öğrenme sürecini sınırlayabileceği göz önünde bulundurularak, eğitim materyallerinin dijital ve görsel ortamlara uygun hale getirilmesi önemlidir. Bu değişim ise klasik eğitimde geliştirilen materyallerin dijital ve görsel ortama uygun olan görsel materyaller olabilir. Çünkü “Herhangi bir öğrenme materyali içerisinde kullanılan her türlü yazı, resim, grafik, hareket ve hatta renk gibi unsurlar öğrenme üzerinde etkilidir (Nuhoğlu vd., 2008).”

Şekil 1. Dale'in Yaşantı Koni (1969)

Dale (1969), “yaşantı konisi” adlı öğrenme sürecini koniye benzeten bir model oluşturmuştur. Bu koni, öğrencilerin deneyimlerini ve bilgilerini geliştirmedeki etkenlerin ve öğrenme miktarının boyutunu gösterir. Koninin alt kısmı, öğrencinin mevcut bilgi ve deneyimlerini temsil eder. Bu, öğrencinin bildiklerini ve deneyimlerini içerir. Koni yukarı doğru genişlerken, öğrenmeyi destekleyen duyu organlarının kullanımı ile öğrenmedeki gelişme doğru orantıda yükselmektedir. “Bu koninin dayandığı araştırma bulgularına göre insanlar öğrendiklerinin %83’ünü görme, %11’ini işitme, %3,5’ini koklama, %1,5’ini dokunma ve %1’ini tatma duyularıyla edindikleri yaşantılar yoluyla öğrenmektedirler (Nuhoğlu vd., 2008:11). Bu sebeple eğitimde de tüm organları eğitim sürecine dâhil edecek materyallerin yerini alması gerekir. Bu da günümüz şartlarıyla, bütün duyu organlarımıza hitap eden ve aynı zamanda kendi kendimize öğrenme fırsatları sunan teknolojiden faydalanılarak yapılabilir. Öğrenmede görme duyusunun yerinin ayrı ve büyük bir yeri olması materyal hazırlamada önceliği belirlemektedir. Yalın (2010) “Bir resim, bin kelimeye bedeldir.” (s.89) sözüyle görsel materyallerin hem öğretici özellikte olduğunu hem de zaman tasarrufu sağladığını anlatmaya çalışmıştır. Böylece görsel materyaller eğitimde bilginin kalıcılığını arttırmaktadır. Görsel materyaller genel olarak grafikler, resimler, haritalar, çizimler, sunumlar, video, animasyonlar ve hareketli resimler (GIF) gibi çeşitli görsel öğeleri içerir.

Görsel materyaller Dale'in yaşantı konisine göre de öğrenileni kalıcı hale getirmektedir. Statik duran görsellerden ziyade hareketli resimler daha etkilidir.

1.3. Hareketli Resimlerin Eğitimdeki Yeri

Hareketli resim, diğer yaygın ismiyle GIF, animasyonu, bir dizi çerçeveyi göstererek oluşturulan bir tür resimdir (Karadoğan ve Arslan, 2004). Bugün "GIF" terimi genellikle, animasyonlu bir GIF dosyasını veya aksi belirtilmedikçe kısa, sessiz, döngüsel, başlıksız hareketli bir görüntüyü ifade etmek için kullanılır (Eppink, 2014). Bu grafik değişim formatı (GIF) olarak adlandırılan animasyonlu görüntüler, günlük internet yaşamının yaygın bir parçası haline gelmiştir. Animasyonlu GIF'ler, sosyal medyada giderek daha önemli roller oynamakta, son dakika haberlerini iletmede, fotoğraf haberciliği aracılığıyla hikayeler anlatmakta ve duyguları ifade etmenin yeni yollarını sağlamaktadır (Bakhshi vd. 2016). GIF kullanmaları eğitimde bunu kullanabilme kapısını açmaktadır. Durağan bir resimden ziyade öğretilen konuyu esas alan hareketli resim görselleri sadece odağı kendine çekmekle kalmayıp, anlatılan konuyu daha somut hale getirecek potansiyele sahiptir.

GIF'ler, dinamik olup değişen yüz ifadeleri, jestler ve vücut duruşu gibi sözsüz ipuçlarını görselleştirir ve statik olmayan bir yapıya sahiptirler. Bu sebeplerden dolayı, eğitim sürecinde öğrencilerin dikkatini çekme, odaklanmalarını sağlama ve öğrenilen ile görseli kodlayarak öğrenmeyi kalıcı hale getirme gibi birçok avantajı bulunmaktadır.

Klasik eğitimde materyal hazırlamanın belirli koşulları olduğu gibi hareketli resim ile materyal hazırlamanın da bazı koşulları bulunmaktadır. Sınıf içinde eğitimsel hareketli resimlerin etkili ve anlamlı bir biçimde kullanılması, görselin özenle seçilmesini gerektirir. Hareketli resimler öğrenme etkinliklerinin genel hedeflerine, öğrencilerin önceden edindiği bilgi ve deneyimlere, müfredat ve benzeri faktörlere uygun bir şekilde seçilmelidir. Ancak, GIF kullanımında görsel yetersizlikler, netlik eksikliği, renk değişimi, kafa karıştırıcı olma, dikkat çekici olmama ve aşırı hızlı ilerleme gibi hususlar dikkate alınmalıdır (Şahin, 2014).

1.4. Yabancı Dil Olarak Türkçe Derslerinde Dil Bilgisi Öğretiminde Hareketli Resim (GIF)

Kullanımı

Türkçe öğretimi genellikle geleneksel yöntemlerle yürütülmekte ve görsel materyallerin kullanımı sınırlı kalmaktadır. Öğretim materyalleri genellikle yazılı metinler, resimler veya belirli durumlarda video içerikleriyle sınırlıdır. Bunun birkaç nedeni vardır. İlk olarak, Türkçe öğretimi genellikle resmi eğitim kurumlarında yürütülen bir süreçtir ve bu kurumlar genellikle klasik öğretim yöntemlerine odaklanmıştır. Bunun yanında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretici yeterliği, materyal eksikliği ve gereksinimi, kurumlara göre değişen değerlendirme ölçütleri gibi bazı eksikliklerin olduğu yapılan çalışmalarda ortaya konmuştur (Açık, 2008; 2012; Durmuş, Er, Biçer ve Bozkırlı, 2013, Ünlü, 2011;

Yavuz, 2013). Bunların yanı sıra kültür aktarımı sorunları, yurt içi ve yurt dışı öğreticilerin gereksinimlerinin farklılaşması, öğrenci yaş ve seviyesine göre farklılaşan öğretim yöntemleri ve hedeflerinin belirlenmemiş olması gibi konular ile ilgili de problemler yaşandığı söylenebilir (Karadoğan ve Uyumaz, 2022). İkinci olarak, Türkçe öğretimi genellikle dil bilgisi, kelime bilgisi ve dil becerileri üzerine odaklanırken, görsel materyallerin dil öğrenme süreciyle bütünleşmesi genellikle ihmal edilir. Ayrıca, GIF'lerin kullanımıyla ilgili teknik ve pedagojik becerilere sahip öğretmenlerin sınırlı olması da bu durumu etkileyebilir. Eğitimcilerin, dijital görsel materyalleri etkin bir şekilde bütünleştirmek için yeterli bilgi ve kaynağa sahip olmaması, GIF'lerin Türkçe öğretiminde yaygın olarak kullanılmasını engelleyen bir faktör olabilir.

GIF'ler, birçok insanın aşına olduğu sosyal medya ve iletişim araçları üzerinden kelimeler kullanmadan iletişim kurmalarına imkân tanıyan bir araç olarak yaygın şekilde kullanılmaktadır. Sezen (2019), dil öğretiminde söz varlığı unsurlarının öğretiminde, görsel ve işitsel materyalin kullanılmasının zihinsel işlemleri kolaylaştırdığını belirtmiştir. Dil öğretiminde söz varlığı unsurlarının öğretiminde görsel ve işitsel materyallerin kullanılmasının önemi ortaya çıkar. Görsel ve işitsel materyaller, öğrencilere soyut dil yapılarını ve kavramları somut ve etkili bir şekilde iletmek için güçlü araçlardır. Örneğin, renkli ve çekici görseller, öğrencilerin kelime dağarcığını geliştirmek veya dil bilgisi kurallarını öğrenmek için daha çekici hale gelebilir. Benzer şekilde, işitsel materyaller, öğrencilere dil örüntülerini duyma ve tanıma fırsatı vererek, dilin doğal kullanımını anlamalarına yardımcı olabilir. Bu nedenle, görsel ve işitsel materyallerin dil öğretiminde kullanılması, öğrencilerin zihinsel işlemlerini kolaylaştırabilir ve dil öğrenme sürecini daha etkili hale getirebilir.

“Gerçek ortama uygun, öğrencilerin ilgi ve becerilerine hitap edecek görsel ve işitsel araçlardan faydalanarak yapılan öğretim, anlatmakta zorlanılan kelime ve yapıların daha kolay öğretilmesine olanak sağlar” (Saraçoğlu, 2021). Bu bağlamda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde GIF kullanımı, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmek ve öğrenme sürecini daha etkili hale getirmek için önemlidir. Görsel öğeler, dilin anlaşılmasını ve öğrenilmesini desteklerken, hareketli GIF'ler öğrencilere dikkat çekici ve etkileyici bir öğrenme deneyimi sunar. Özellikle dil bilgisi kuralları, kelime dağarcığı ve iletişim becerilerinin öğretiminde GIF'lerin kullanımı, soyut kavramların daha somut hale gelmesine yardımcı olur ve öğrencilerin konuyu daha kolay anlamalarını sağlar. Ayrıca GIF kullanımı, dilin doğal kullanımını ve kültürel bağlamını görsel olarak aktararak öğrencileri dilin pratik uygulamasına teşvik eder. Bu nedenle, Türkçe öğretiminde GIF'lerin dâhil edilmesi, öğrencilerin motivasyonunu artırırken dil becerilerinin etkili bir şekilde geliştirilmesine katkı sağlar.

“Hareketli resimler, ortalama bir resim veya fotoğrafla karşılaştırıldığında ise bir avantaj sağlar. Örneğin, bir sandalyede oturan bir adam resmi ya da fotoğrafı, ad olarak insan, erkek, sandalye sözcüklerini; eylem olarak ise otur-, düşün-, bekle- eylemlerini çağrıştırabilir. Başka bir örnek olarak; yarı açık bir pencerenin sapını tutan bir kişinin resmi, o kişinin pencereyi açtığı ve kapattığı izlenimini uyandırabilir. Bir eylemi

kesit olarak gösterebilen hareketli resimler ise tam olarak ilgili eylemin gerçekleşme anını taşıdığından öğrenciler açısından, anlamın belirsizliği olasılığını azaltmaktadır. Bu durum, gerek bir sınıf içinde öğretmenin sağladığı bilgilerle olsun gerekse çevrimiçi bir öğrenme ortamında gösterilsin, bir resim veya fotoğraftan çok daha net bir gösterim sağlar. Ayrıca resimler, adlar için işlevsel de eylemlerin doğası gereği taşıdığı hareketi göstermesi açısından GIF formatlı görsel malzemeler çok daha pratik bir anlatım olanağı sunacaktır (Akçaoğlu, 2018).”

“Basılı mecralarda yer alan durağan görseller, anlatıyı güçlendiren ve tamamlayan önemli araçlar olsalar da görsellerin hareketlendirilmesi veya GIF olarak döngüsel hareket içeren sürümlerinin üretilmesi, okuyucunun ilgisini çekerek içeriğin daha etkileyici hale gelmesini sağlamaktadır (Gökçen, 2020, ss. 26).” Bu durumda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde GIF’lerin kullanılması eğitimde öğrencilerin motivasyonunu arttırabilir ve dil becerilerini geliştirmeye katkı sağlayabilir.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırmalar, mevcut durum ve olgular hakkında bilgi sahibi olmak için sayısal değerlerin objektif ve sistematik bir şekilde gözlemlenerek ölçüldüğü ve yapılan ölçümlerin tekrarlanabildiği süreci kapsayan araştırmalardır (Burns ve Grove, 1993). Buna göre ilk olarak nicel araştırma yöntemlerinden ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır. Bu desen, biri tekrarlı ölçümleri (ön test-son test), diğeri de farklı kategorilerde bulunan denekleri (deney-kontrol gruplarını) gösteren iki faktörlü bir deneysel desendir (Büyüköztürk, 2001). Deney grubuna B1 seviyesine dâhil olan gereklilik kipi dilbilgisi konusunu GIF’lerle anlatan materyaller sunulurken, kontrol grubuna aynı konu geleneksel yöntemle aktarılmıştır. Her iki gruba da ders sonunda öğrencilerin dersi anlama seviyesini ölçmek için aynı konuyu içeren 10 soruluk düzey belirlemeye dönük sınav kullanılmıştır. Uygulama sonrasında öğrencilerin görüşlerini değerlendirmek amacıyla da 5 adet 5’li likert ölçekli elektronik anket formu kullanılmıştır. Bu form da yine nicel veriler elde edilmesini sağlamıştır. Araştırmada kullanılan gereklilik kipi dil bilgisi kuralının öğretilmesinde yazılı veya görsel materyallerin yetersiz kaldığı, bu nedenle öğrenimin zorlaştığı belirlendi. Ancak hareketli görsellerin kullanımı, bu dil bilgisi kuralının daha açık ve anlaşılır bir şekilde aktarılmasına olanak tanımış ve bu durum çalışmada daha net ve güvenilir sonuçlar elde edilmesini sağlamıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın deney ve kontrol grubunu, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Dil Eğitim Öğretim Uygulama ve Araştırma Merkezinde 2023-2024 Akademik Yılı Bahar Döneminde B1 seviyesinde öğrenim gören 40 öğrenci oluşturmaktadır. Ölçme ve değerlendirme konusunda uzmanlık eğitimleri almış öğretmenler tarafından hazırlanan sorular kullanılmıştır. Çalışma grubundaki öğrenciler belirlenirken ön test yapılarak başarı seviyesi yakın öğrencilerin yer almasına dikkat edilmiştir. Ön teste katılan iki sınıfın başarı durumu şu şekildedir: deney grubu %61.51, kontrol grubu %60.98. Ön teste B1 seviyesindeki toplam 40 öğrenci katılmıştır. Toplam 640 sorudan 392 doğru, 248 yanlış soru

bulunmaktadır. Ön testte yer alan sorular Yeni İstanbul B1 ders kitabının 1. ünitesindeki konular temel alınarak oluşturulmuştur. Yapılan ön test sonucunda araştırmanın yapılması planlanan sınıfların seviyelerinin yakın olduğu ve araştırmaya herhangi bir engel teşkil ettiği görülmüştür.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada, deney grubu öğrencilerine, İstanbul kitabında B1 seviyesine dâhil olan gereklilik kipi dil bilgisi konusunun GIF kullanılarak tasarlanan materyal ile ders anlatılırken, kontrol grubu öğrencilerine ise aynı konu geleneksel yöntem ile anlatılmıştır. Ders sonunda her iki anlatım yöntemiyle öğrenim gören öğrenci gruplarının performanslarını değerlendiren bir test uygulanmıştır. Öğrencilerin dersi anlama seviyesini ölçmek için toplam 10 adet çoktan seçmeli sorudan oluşan elektronik anket (Google Forms) formu kullanılmıştır.

Araştırmada uygulama sonrasında öğrencilerin görüşlerini ve deneyimlerini değerlendirmek amacıyla hazırlanan toplam 5 adet 5'li likert ölçekli elektronik anket formu kullanılmıştır.

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Çalışma grubundaki öğrenciler belirlenirken ön test yapıp başarı seviyesi yakın öğrencilerin yer almasına dikkat edilmiştir. Ön test sonucunda belirlenen deney ve kontrol gruplarından deney grubuna GIF kullanılarak dil bilgisi anlatılmış; kontrol grubuna geleneksel yöntem ile dil bilgisi anlatıldıktan sonra iki gruba öğretilen dil bilgisi konusunu kapsayan 10 soruluk düzey belirlemeye dönük sınav uygulanmıştır. Sorular, ölçme ve değerlendirme konusunda eğitimler almış öğretmen tarafından hazırlanmıştır. Değer biçici değerlendirme, öğretmenin öğrencilerinin gösterdikleri başarı veya performansıyla ilgili bir karara varmasında veya yapılan öğretimin etkililiği konusunda bir sonuca ulaşması için yol gösterici bir rol oynar. Değer biçici değerlendirme yaklaşımında kullanılan teknikler arasında ünite ya da konu testleri, hazırlanan portfolyoların incelenmesi, dönem sınavları, final projeleri ve performans testleri yer almaktadır. (Şahin ve Karaman, 2013, s.394-407).

Anketten elde edilen veriler öncelikle bilgisayara aktarılmış sonra analiz çalışmalarına geçilmiştir. Veriler, istatistiksel olarak analiz edilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Ön Test-Son Test Bulguları

Ön test sonucunda deney ve kontrol gruplarının başarı durumları %61.51 ve %60.98 olarak saptanmıştır. Deney grubu öğrencilerine; kurum öğretmenince tasarlanan hareketli resimler aracılığıyla, kontrol grubu öğrencilerine ise geleneksel yöntemle dil bilgisi öğretimi yapılmıştır. Dil bilgisi öğretiminden sonra son test yapılmıştır. B1 seviyesindeki gereklilik kipi dil bilgisi kuralını ölçen test sonucunda toplam 400 soruya cevap verilmiştir. Ön testte belirlenen akademik başarı seviyeleri neredeyse aynı olan sınıflardan geleneksel yöntemle dil bilgisi anlatılan sınıfın gereklilik kipi dil bilgisi kuralında başarı ortalaması

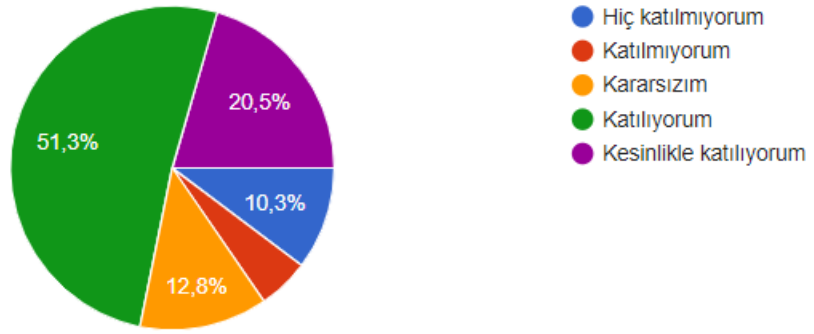
%72.8 iken hareketli resim (GIF) kullanarak dil bilgisi anlatılan sınıfın başarı ortalamasının %89.5 olduğu tespit edilmiştir.

3.2. Anketten Elde Edilen Bulgular

Son testten sonra öğrencilerin dil öğreniminde GIF kullanımına karşı fikirlerini almak üzere beşli likert tipi anket uygulanmıştır.

1. Dil bilgisi öğrenirken hareketli resimler (GIF) benim anlamamı kolaylaştırır.

39 yanıt

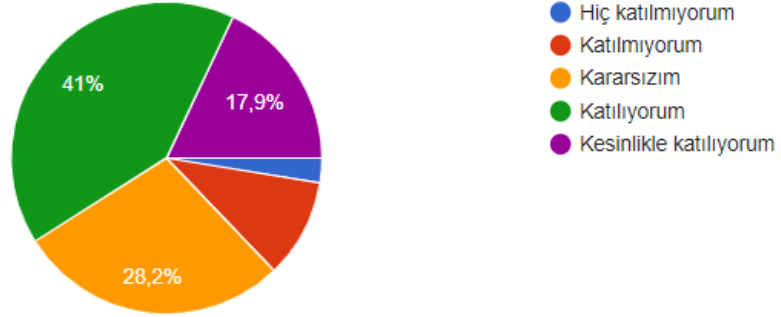

Görsel 1. Soru-1 Yanıtlar

Dil bilgisi öğretimi anlamdan bağımsız düşünülemez. Dil bilgisi öğretiminde kurallar yığılmasından ziyade kullanım yeri ve örnekler ışığında öğretim gereklidir. Bu sebeple GIF ile dil bilgisi öğretimi, öğretilen kuralların kullanım yerleri daha görünür hale getirmeyi amaçlamaktadır. Katılımcılar ise çoğunluk olarak “GIF kullanımının anlamayı kolaylaştırdığı” görüşünde olduğu tespit edilmiştir. Anlama süresinin kısalması öğrencide motivasyonun artması ile ters orantılıdır. Öğrenci ders içinde anlatılanlardan ve verilen örneklerde ne kadarını iyi anlarsa o oranda motivasyonu artacaktır. GIF ile anlatılan dil bilgisi öğretiminde ise öğrencinin anlama süresini kısaltarak daha hızlı ve etkili anlama sağladığı görülmektedir.

2. Dil bilgisi öğreniminde hareketli resim (GIF) kullanırken öğretmeni daha iyi anlıyorum.

39 yanıt

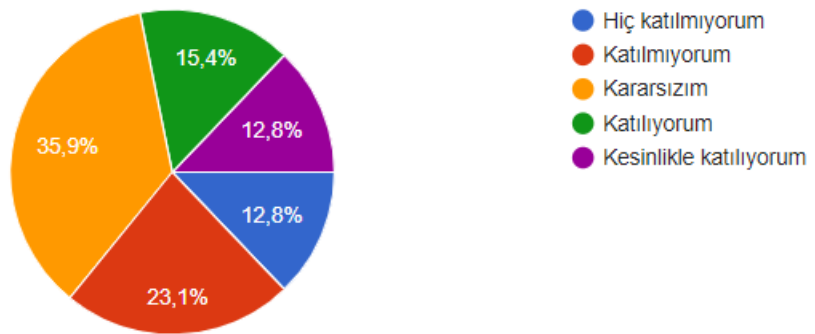

Görsel 2. Soru-2 Yanıtlar

Dil bilgisi öğretiminde öğretmenin tutumu da kullanılan materyal ve örnekler kadar önem taşımaktadır. Dil bilgisi öğretimi yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde en çok tartışma konularından bir tanesidir. Belirli bir ders çizelgesi ve kaynak takip eden öğretmen takip ettiği kaynağa göre ders içeriğini geliştirdiği ve öğretime kattığı için dil bilgisinin nasıl öğretilmesi gerektiğinin de gözden geçirilmesi gerekir. Öğretmen dil bilgisini anlatırken öğrenci kurduğu cümleleri anlamadığı takdirde öğretilen dil bilgisi de bir yarar sağlamayacaktır. Bu sebeple verilen örneklerin somutlaştırılması ve anlamada zorluk yaşatılmaması için GIF kullanımı oldukça yararlı olacaktır. Ankete yanıt veren öğrenciler de %41 kesinlikle katılıyorum ile %28,2 katılıyorum olarak toplamda %69,2 öğretmeni anlamayı kolaylaştırdığı görüşündedir.

3. Dil bilgisi öğrenirken hareketli resme (GIF) ihtiyaç duymuyorum.

39 yanıt

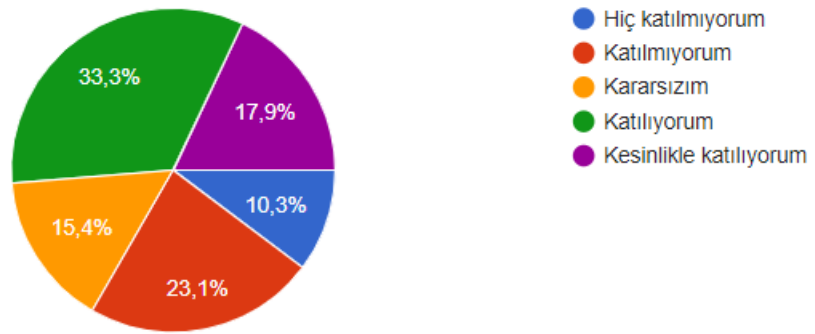

Görsel 3. Soru-3 Yanıtlar

Anket sorularında öğrencilerin dil bilgisi öğrenirken GIF'e olan ihtiyaçlarını ölçen grafik incelendiğinde, öğrencilerin dil bilgisi öğretiminde hareketli resim kullanımına ilişkin farklı görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Üçte birlik bir kesimin kararsız kaldığı ve %23,1 gibi bir oranın hareketli resimlerin kullanımına ihtiyaç duyduğunu belirttiği göze çarpmaktadır. Bu, hareketli resimlerin öğrenme sürecinde potansiyel bir öneme sahip olduğunu düşündüklerini gösterir. Anketteki bu sorunun olumsuz formatta sorulması ve öğrencilerin soruyu algılamada sorun yaşadıkları göz ardı edilmemelidir.

4. Dil bilgisini tekrar ederken hareketli resimli (GIF) notlarla daha iyi anlıyorum.

39 yanıt

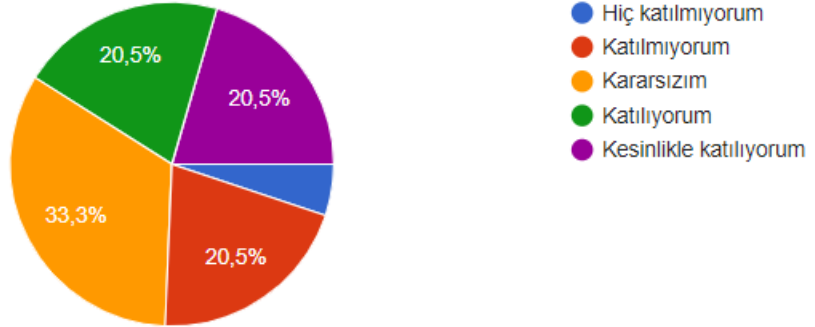

Görsel 4. Soru-4 Yanıtlar

Öğrenciler Türkçe öğrendikleri kurum ya da kişilerden öğrendikleri bilgileri tekrar çalışmak için bazı not ve materyallere ihtiyaç duymaktadır. Bu notlar genellikle yazılı örnek cümleler ve dil bilgisinin kurallarını kapsayan grafikleri kapsar. Eğer öğrencide kelime eksikliği varsa sadece yazılı olan materyalleri anlamayacaklardır. Ankette bu konuyla ilgili olarak %33,3 oranında bir kesim, hareketli resimlerin notlardan daha iyi anlaşıldığını belirtirken, %23,1 oranında bir grup ise notlardan daha az anlaşıldığını düşünmektedir.

5. Dil bilgisini tekrar ederken sadece yazılı örneklere bakarak daha iyi anlıyorum.

39 yanıt

Görsel 5. Soru-5 Yanıtlar

Geleneksel dil bilgisi öğretim yöntemlerinden biri olan tahta üzerine yazma ve ardından konuyu deftere aktarma yöntemi, ankette farklı görüşlere sahip öğrenciler arasında çeşitli cevaplar vermesine neden olmuştur. Ankete katılanların üçte birlik bir kesimi bu yönteme ilişkin kararsız kalmıştır. %20,5'lik bir oran ise bu yöntemin etkili olmadığını düşünerek katılmamıştır. Diğer yandan, aynı %20,5'lik oranda katılımcı bu yöntemin kesinlikle etkili olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlar, geleneksel öğretim yöntemlerine karşı çeşitli yaklaşımların olduğunu ve öğrencilerin tercihlerinin yarı yarıya olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu çalışmanın bulguları, geleneksel öğretim yöntemlerine kıyasla GIF'lerin kullanıldığı öğretim etkinliklerinin daha başarılı olduğunu göstermektedir. Bu durumun, görsel materyallerin öğrenmeyi güçlendirici etkisinden kaynaklandığı açıktır. GIF'ler gibi dinamik ve hareketli görsel unsurların, özellikle öğrenme sürecindeki etkinliği artırdığı gözlemlenmiştir. Geleneksel öğretim yöntemlerine kıyasla, GIF'lerin kullanıldığı öğretim etkinliklerinin daha başarılı olması, öğrencilerin dikkatlerini daha iyi çekmesi ve öğrenmeyi daha etkili hale getirmesiyle ilişkilendirilebilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde özellikle materyal tasarımı ve ders içi etkinliklerde fotoğraf, video gibi görsel unsurlar kullanılmaktadır. Alan yazında da atasözleri ve deyimler öğretiminde GIF kullanımı ile ilgili çalışmalara Memiş'in 2022'de hazırladığı "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Hareketli Resimlerle (GIF) Deyim Öğretimi ve Uygulaması" isimli yüksek lisans tezi örnek gösterilebilir. Dil bilgisi öğretiminde kullanılmak üzere üretilen materyal sınırlı olup henüz istenilen seviyeye ulaşamamıştır. Dil bilgisi öğretiminde kullanım yeri ve cümlenin bağlamını öğrenciye aktarmada resim gibi durağan bir materyalden ziyade dinamik ve olayı kısaca gösteren, ilgi çekici ve tüm yaşlara hitap eden GIF'lerin (hareketli resim) kullanılması daha verimli olacaktır.

Ön test sonucunda başarı durumları neredeyse aynı olan sınıflardan geleneksel yöntemle dil bilgisi anlatılan sınıfın başarı ortalaması %72.8 iken hareketli resim (GIF) kullanarak dil bilgisi anlatılan sınıfın başarı ortalamasının %89.5 olduğu tespit edilmiştir. Bu durum dil bilgisi öğretiminden sonra düzey belirlemeye yönelik yapılan testte hareketli resimlerin dil bilgisi öğretiminde etkili bir araç olduğunu göstermektedir. Deney grubundaki öğrencilerin, GIF kullanılarak yapılan dil bilgisi anlatımı sonrasında kontrol grubundaki öğrencilere kıyasla %89.5 oranla daha başarılı oldukları ve konuyu daha iyi anladıkları görülmüştür. Ayrıca, son testten sonra öğrencilerin dil öğreniminde GIF kullanımına karşı fikirlerini almak üzere uygulanan beşli likert tipi ankette öğrencilerin büyük çoğunluğunun GIF kullanımının öğrenme sürecine olumlu katkı sağladığını belirttiği ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin GIF kullanımına karşı fikirlerinin tespit edilmesine yönelik yapılan anket doğrultusunda ise öğrencilerin genel olarak GIF ile anlatılan konuların anlamayı kolaylaştırdığı görüşünde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların GIF'in kullanıldığı dil anlatım materyallerine ihtiyaç duyduğu olumsuz görüşlere göre daha çoğunlukta olduğu görülmüştür. Öğrencilerin evlerinde de kendi kendine öğrenme süreci unutulmamalıdır. Bu anlamda GIF ile hazırlanan materyaller ile öğrencilerin kendi kendine öğrenme süreçlerini kolaylaştırdığı görülmektedir. Katılımcıların GIF ile hazırlanan notlar sayesinde daha iyi anladıkları büyük çoğunlukla kabul edilmiştir.

Bu bağlamda, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi öğretimi daha etkili ve verimli hale getirmek için şu öneriler sunulabilir:

- Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde GIF kullanımının artması gereklidir. Gelecekte, dil öğretiminde daha fazla görsel materyalin kullanılmasıyla birlikte, öğrencilerin dil becerilerini daha etkili bir şekilde geliştirebilecekleri ve dil öğrenme sürecini daha keyifli hale getirebilecekleri öngörülmektedir.
- Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde GIF ile tasarlanan materyallerin artırılması ve çeşitlendirilmesi gerekmektedir ve öğretim kurumları da bu şekilde materyal üretimini desteklemelidir.
- Bu konuda daha geniş kitleler üzerinde araştırma yapılarak farklı dil bilgisi konuları üzerinden yabancı dil olarak Türkçe derslerinde dil bilgisi öğretiminde hareketli resim (gif) kullanımı ve öğrenmeye etkisi ölçülebilir.

Kaynakça

- Açık, F. (2008). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *I. Uluslararası Türkçe eğitimi ve öğretimi sempozyumu*, 37-48. Gazimağusa, Kıbrıs (Kktc). Erişim adresi:
https://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/fatma_acik_yabancilara_turkce_ogretimi.pdf
- Akcaoğlu, C. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hareketli resimlerle a1 düzeyinde eylem öğretimi. *Uluslararası Dergi Dil Akademisi*, 6(5), 571-581.
- Avcı, Y. ve Küçük, S. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi öğretimi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 12(35), 49-67.
- Aykaç, N. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin genel tarihçesi ve bu alanda kullanılan yöntemler. *Türk Araştırmaları Uluslararası Türk veya Türk Dilleri, Edebiyatı ve Tarihi Dergisi*, 10(3), 161-173.
- Bakhshi, S., Shamma, D.A., Kennedy, L., Song, Y., De Juan, P. ve Kaye, J.J. (2016). Fast, cheap, and good: Why animated gifs Engage Us. *CHI Conference On Human Factors In Computing Systems*. ACM. 575-586.
- Dale, E. (1969). *Audiovisual methods in teaching* (3rd Ed.). New York: Dryden Press.
- Durmuş, M. (2013). Türkçenin yabancılara öğretimi: sorunlar, çözüm önerileri ve yabancılara Türkçe öğretiminin geleceğiyle ilgili görüşler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 207-228. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.488>
- Eppink, J. (2014). *A brief history of the GIF (so far)*. *Journal of Visual Culture*, 13(3), 298-306. Erişim adresi <http://Journals.Sagepub.Com/Doi/Pdf/10.1177/1470412914553365>
- Er, O., Biçer, N. ve Bozkırlı, K. Ç. (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunların ilgili alan yazını ışığında değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(2), 51-69.
- Göçen, G. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde yöntem. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 18, 23-48. <https://doi.org/10.29000/rumelide.705499>
- Gökçen, N. K. (2020). *Yayın İllüstrasyonlarında Görsel Hikâye Anlatımı*. Yüksek lisans tezi, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güçlü, B., Arslan, M. ve Üstünyer, İ. (2017). Teaching vocabulary in turkish language for foreigners at beginner level using suggestopedia. *Uluslararası Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(11).
- Güneş, F. (2013). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Ankara: Pegem Akademi.

- Karadoğan, A. ve Uyumaz, F. (2022). 12. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğretici yeterliklerinin belirlenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 31, 174-196.
- Karadoğan, S. ve Arslan, H. (2004). Coğrafya eğitiminde etkileşimli çoklu ortam (Mm) uygulamaları, animasyonlar ve önemi. *East Geography Magazine*, 11, 247-260.
- Karamustafaoğlu, O. (2006). Fen ve teknoloji öğretmenlerinin öğretim materyallerini kullanma düzeyleri: Amasya ili örneği. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 90-101.
- Memiş, N. Y. (2022). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Hareketli Resimlerle (Gif) Deyim Öğretimi ve Uygulaması*, Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Memiş, M. R. ve Erdem, M. D. (2013). Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler, kullanım özellikleri ve eleştiriler. *Türk Araştırmaları Uluslararası Türk veya Türk Dilleri, Edebiyatı ve Tarihi Dergisi*, 8(9), 297-318.
- Nuhoğlu, M. M, Özsoy, T. ve Aydın, A, (2008). *Türkçe öğretiminde materyal tasarımı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Saraçoğlu, H. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sessiz filmlerle fiil öğretimi*. Yüksek lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Sezen, Y. (2020). *Yabancılar Türkçe öğretiminde TV dizisi kullanmanın atasözü ve deyim öğretmedeki etkisi (aslan ailem tv dizisi örneği)*. Yüksek lisans tezi, Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak.
- Şahin, Ç. ve Karaman, P. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirmeye ilişkin inançları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 394-407.
- Şahin, M. (2015). The analysis of the views of teachers related to the functions of teaching materials during the teaching-learning process. *Kastamonu Education Journal*, 23(3), 995-1012.
- Şahin, S. (2016). *Eğitimde bilişim teknolojileri I-II*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ünlü, H. (2011). Türkiye’de ve dünyada Türkçenin yabancılar öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 1(1), 108-116.
- Yalın, H. İ. (2010). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Yavuz, S. (2013). Yabancı dil Türkçe öğreten İngilizce öğretmenleri ile bir durum incelemesi: “Türkçe balta girmemiş orman”. *Türk Araştırmaları Uluslararası Türk veya Türk Dilleri, Edebiyatı ve Tarihi Dergisi*, 8(8), 1463-1474.

Extended Summary